

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2021-790176054
DOS-2020-0000155

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Integraal Voedselbeleid provincie Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

Integraal perspectief op Voedsel

“Duurzaam geproduceerd, gezond voedsel beperkt niet alleen onze impact op het klimaat. Het kan ook de gezondheidsverschillen verkleinen, de zorg betaalbaar houden; het heeft impact op de bodemdaling en op de landbouwtransitie. Door in de hele keten van boer tot bord te bekijken wie er baat heeft bij een toekomstbestendig voedselsysteem en deze partijen te betrekken, investeren meer partijen mee. Dit helpt om de provinciale doelen dichterbij te brengen én draagt bij aan de gerelateerde maatschappelijke uitdagingen. Dit maakt het noodzakelijk om ons perspectief te verbreden. Deze verbreding leidt namelijk tot verbreding in het netwerk en daarmee tot versterking van inzet op voedselbeleid en de hiermee samenhangende opgaven.” Dit valt terug te lezen in de GS-brief aan provinciale Staten van 21 april 2021 getiteld een integraal Voedselperspectief (PZH-2021-774441339).

U heeft het thema voedsel dit voorjaar op de agenda geplaatst in uw commissie Klimaat, Natuur en Milieu (KNM): op 28 mei was het voedselsymposium en op 2 juni de bespreking van de voedselverkenning “Een Verse Start” (zie bijlage) in de commissie KNM. Het belang van een integraal perspectief op voedsel is door de commissie overgenomen. De begeleidende illustratie die het integraal perspectief op voedsel verbeeldt, hebben we in deze brief opnieuw opgenomen (bijlage).

U heeft ons gevraagd om enkele concrete actielijnen te benoemen die in de huidige Collegeperiode lopen, gezien vanuit dit integrale voedselperspectief. Het zijn bouwstenen met vanzelfsprekend hun eigen dynamiek, die echter in elkaar grijpen vanuit de logica van het integrale perspectief. Voor het gros van al deze activiteiten geldt, dat ze worden gefinancierd met incidentele middelen die voor deze coalitieperiode beschikbaar zijn gesteld. In de huidige collegeperiode is niet voorzien in middelen voor een overkoepelend en samenhangend programma.

We zijn al begonnen met netwerken rondom gezond, duurzaam en lekker voedsel

Met de partners van onder andere de Voedsel families, Greenport West-Holland, Groene Cirkels en Gezond&Veilig, werkt de provincie Zuid-Holland aan kruidenrijke kaas mét een verdienmodel voor het afremmen van bodemdaling, gebruik van groene reststromen om onze bodems vruchtbaar te houden, biodiverse akkerranden en hightech innovaties die bijdragen aan nog efficiëntere kassen. Met onze kennis, netwerken en beleidsinstrumenten hebben we veel koplopers kunnen ondersteunen en innovatie kunnen stimuleren. We zijn hard op weg om dergelijke initiatieven te verbinden en op te schalen met betrokkenheid van een verscheidenheid aan partijen vanuit de gehele keten.

Omdat we constateerden dat de provincie tot nu toe met name een focus heeft gehad op producerende partijen, hebben we de focus verbreed naar ook de vraagkant. Inzet van een integraal voedselperspectief heeft de potentie om nieuwe partners aan te trekken die nu nog buiten scope vallen, nieuwe kansen te ontsluiten en onze rol in de voedseltransitie te versterken. Netwerkpartners geven aan noodzaak te zien in de verbreding naar voedsel, en een verbindende rol van de provincie wordt hiervoor regelmatig als belangrijk benoemd. Hieronder beschrijven we een aantal relevante actielijnen die in het voedselsysteem in elkaar grijpen.

1. De Tuin van Holland: Openbreken vraag naar duurzaam regionaal voedsel

In Groene Cirkel *De Tuin van Holland* brengen we een voedseltransitie teweeg, geïnspireerd op de voedselrevolutie van de 17e eeuw, met toegang tot gezonde en verse voeding voor iedereen. Er zijn namelijk prachtige producten én gerechten die bijdragen aan de leefomgeving én algehele gezondheid van de Zuid-Hollander. Van daaruit bouwen we aan een nieuwe Groene Cirkel met partners uit horeca, catering, zorg en wetenschap om vanuit verschillende sectoren de vraag naar duurzame lokale producten te vergroten. Door samen te werken met grote afnemers, ontwikkelen we een meer structurele relatie met afzetkanalen. Door systematisch de vraag naar duurzame, regionale producten te vergroten en de marge voor producenten in de korte keten te vergroten, draagt de Tuin van Holland bij aan investeringen in provinciale doelen als biodiversiteitsherstel en een gezonde bodem. In De Tuin van Holland koppelen we de droom van gezond en heerlijk regionaal voedsel aan een duurzaam en aantrekkelijk Zuid-Hollands landschap om trots op te zijn. Binnen de Tuin van Holland wordt ook gekeken naar manieren om het verhaal en de herkomst van het voedsel op je bord inzichtelijk te maken, mogelijk via een QR code.

2. Voedsel families: Ruim baan voor duurzame producenten

De Voedsel families hebben in de afgelopen jaren een groot netwerk opgebouwd van innovatieve pioniers die nieuwe praktijken ontwikkelen voor een toekomstbestendig voedselsysteem. Er dient zich nu een fase aan waarin het zaak is om deze praktijken op te schalen en hun effect te vergroten. In werkplaatsen zetten we de opschalingsvraagstukken van deze ondernemers centraal. We onderzoeken welke problemen en kansen we tegenkomen op de weg naar opschaling en welke nieuwe partners een constructieve rol kunnen spelen in dit traject. Zo verbreden we ons netwerk en versnellen we de inbedding van innovatie in het systeem.

3. Een gezonde Voedselomgeving: gezond en duurzaam voedsel als hefboom

Elke dag maken we allemaal meer dan 200 voedselkeuzes. De meeste voedselkeuzes maken we helemaal niet bewust. De omgeving waarbinnen je deze keuzes maakt, bepaalt voor een groot

deel wat je kiest en wat je überhaupt te kiezen hebt. Interventies in die voedselomgeving kunnen positief werken voor gezondheid en het welbevinden van mensen. We zien dat gemeenten gezondheid en voedsel steeds meer op de agenda zetten maar dat het echt opschalen van initiatieven lastig is. Het programma Gezond & Veilig richt zich erop een gezonde en veilige leefomgeving te versterken in bestaande gebiedsgerichte en thematische projecten in de praktijk om daar het gezondheidsaspect te versterken en/of waar nodig aanvullende projecten te initiëren.

Het ontwikkelprogramma sluit aan bij projecten die kennis genereren over een gezonde en veilige leefomgeving. Dit met prioriteit in gebieden met momenteel een relatief lage gezondheidsscore. De eerste stappen maken we in de Drechtse wijk De Staart. Het gaat om netwerken rondom achterstandswijken en scholen om juist daar omgevingen te creëren waar gezonde keuzes veel meer voor de hand gaan liggen, bijvoorbeeld: groene schoolpleinen waar fruit en groente worden geteeld, stadslandbouw maar ook vergroening van de ruimtelijke ordening en afspraken over gezond eten op school. Daarnaast helpen we Voedselbanken en Groente en Fruitbrigade om fruit en groente mogelijk te maken voor de allerarmsten. Ook werkt de provincie Zuid-Holland samen met partners zoals de gemeenten, GGDen en de drie Zuid-Hollandse universiteiten (Leiden, Delft en de Erasmus), het Rijk en RIVM en private partijen aan een (kennis)netwerk rond een gezonde leefomgeving.

4. Practice what you preach

Als provinciale organisatie met 1500 medewerkers hebben we zelf ook een rol in het voedselsysteem. In ons bedrijfsrestaurant, de catering en bij onze events serveren we voedsel waarmee we bewustzijn over voedsel kunnen vergroten: wat eet ik eigenlijk? Waar komt het vandaan en is het eigenlijk wel gezond? In het bedrijfsrestaurant en de catering bieden we steeds meer regionale kwaliteitsproducten aan (inmiddels meer dan 20%). Ook vragen we aandacht voor gezonde eetgewoonten en is de keuze voor vlees niet altijd meer vanzelfsprekend. We zetten al stappen om voedselverspilling tegen te gaan met een Foodwaste monitor waarmee wij het overgebleven voedsel uit het bedrijfsrestaurant wegen zodat de verspilde kg inzichtelijk worden en wij hierop kunnen sturen. Maar ook de Too good to go, een app waarmee wij de overgebleven lunch in het bedrijfsrestaurant (broodjes, maaltijden en dagvers) aanbieden om mee te nemen tegen een gereduceerd tarief. Hiermee draagt onze catering bij aan een regionaal gezond voedselsysteem én laten we zien dat het in de praktijk haalbaar is.

5. Dashboard voedsel

Eerder in deze brief hebben wij de noodzaak geschetst om ons perspectief op voedsel te verbreden. De verbindingen leggen tussen vraag en aanbod in het voedselsysteem met de spelers die daar een rol in hebben is een complexe en vaak nieuwe uitdaging. Het is dan ook belangrijk om open te staan voor signalen uit het netwerk en samen kansen en barrières te herkennen. In feite sleutelen we werkenderwijs aan de transitie van het voedselsysteem. Vanuit Toekomstonderzoek Zuid-Holland werkt de provincie samen met het Dutch Research Institute for Transition (DRIFT) aan een manier om dit integraal perspectief op voedsel in beeld te brengen. Om vanuit dit inzicht bewust vanuit de logica van onze rol en onze inzet te blijven handelen en om te monitoren waar we staan en welke uitdagingen zich aandienen in de voedseltransitie in Zuid-Holland. Dit dashboard in ontwikkeling is ook een mooie manier om Provinciale Staten mee te nemen in de ontwikkelingen en prestaties in het voedselsysteem van Zuid-Holland.

Tot slot

Door vanuit heel diverse ambities uit het coalitieakkoord (ook) vanuit een integraal voedselperspectief samenwerking te zoeken, zijn we in staat om ons netwerk te verbreden en onze inzet op voedselbeleid en de hiermee samenhangende opgaven te versterken. Het dashboard is een aanvullende interventie om de complexiteit en logica van dit perspectief te kunnen blijven overzien. De hierboven uitgewerkte sporen zijn overigens niet limitatief, zo dragen ook de programma's Greenports, Circulair en Accez bij aan de voedseltransitie. Ook voert TNO op dit moment een belangrijk onderzoek uit naar de verwachte economische potentie van de 'eiwittransitie'

Het voedselsysteem als transitievraagstuk is een grote opgave, die ook van onze provincie in de toekomst stevige en samenhangende inspanningen zal vragen. In deze periode zetten we in op een breed perspectief en bouwen we aan robuuste netwerken en coalities om ook in de toekomst mee op te trekken, bijvoorbeeld om nieuwe geldstromen aan te boren voor structurele investeringen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

--	--

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:

- GS-brief aan provinciale Staten van 21 april 2021
- Afbeelding "Voedsel als Brandstof"